

LWA -4101-10-01/2012
P/12/113

Warszawa, 13 sierpnia 2012 r.

**Pan
Paweł Jakubczak
Mazowiecki Wojewódzki Lekarz
Weterynarii**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹ zwanej dalej ustawą o NIK, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie przeprowadziła w Wojewódzkim Inspektoracie Weterynarii z siedzibą w Siedlcach² kontrolę realizacji programów zwalczania salmonelli w stadach kur³ w latach 2007-2012 (do 30 czerwca).

W związku z kontrolą, której wyniki zostały przedstawione w protokole podpisanym 18 lipca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o Najwyższej Izbie Kontroli⁴, przekazuje Panu niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, realizację programów zwalczania niektórych serotypów salmonelli w hodowlanych stadach kur i w stadach towarowych kur niosek.

¹ Dz. U. z 2012 r., poz. 82

² Dalej także: *Inspektorat lub WTW*

³ Dalej także: *programy*

Nieprawidłowości dotyczyły:

- nieujęcia w rejestrach podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną, wszystkich podmiotów, które posiadały stada drobiu,
- niezlikwidowania wszystkich stad kur z dodatnim wynikiem badań na obecność pałeczek Salmonella,
- niezbadania w 2008 r. wszystkich stad towarowych kur niosek objętych programem w powiecie Żuromińskim.

1. W okresie objętym kontrolą w województwie mazowieckim, w ramach realizacji krajowych programów zwalczania salmonelli w stadach kur, badania na obecność pałeczek salmonelli przeprowadzono w 1948 stadach hodowlanych kur i 1528 stadach towarowych kur niosek. Zakażenia salmonellą stwierdzono odpowiednio w 60 i 124 stadach - wszystkie w latach 2007-2011. W roku 2012 do 30 maja nie stwierdzono zakażeń w żadnym ze zbadanych stad.

Zgodnie z art. 5 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 2160/2003 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 17 listopada 2003 r. w sprawie zwalczania salmonelli i innych określonych odzwierzęcych czynników chorobotwórczych przenoszonych przez żywność⁵ zadaniem krajowego programu zwalczania choroby odzwierzęcej i odzwierzęcego czynnika chorobotwórczego jest osiągnięcie wyznaczonego celu wspólnotowego, w odniesieniu do ograniczenia rozpowszechniania chorób odzwierzęcych w populacjach zwierząt.

W województwie mazowieckim zakładany cel wspólnotowy⁶ osiągnięty został jedynie dla stad kur niosek w roku 2009 i 2011. W roku 2008 i 2010 dla stad kur niosek oraz w latach 2007-2011 dla stad hodowlanych kur cele te nie zostały osiągnięte.

W latach 2007-2011 odsetek dorosłych stad hodowlanych kur zakażonych salmonellą wahał się i wynosił odpowiednio 3,80%, 10,36%, 3,00%, 3,06% i 2,93%. Odsetek zakażonych salmonellą dorosłych stad towarowych kur niosek wynosił w 2008 r. – 14,58%, w 2009 r. – 7,88%, w 2010 r. – 11,38%, a w 2011 r. – 4,77%.

⁴ Dz. U. Nr 227, poz. 1482 ze zm. zwana dalej ustawą nowelizującą.

⁵ Dz. U. L 325.1, ze zm.

⁶ Cele wspólnotowe zakładały:

- ograniczenie maksymalnej wartości procentowej dorosłych stad hodowlanych kur z wynikiem pozytywnym do 1%, a od 2010 r. utrzymaniu takiego maksymalnego poziomu dla stad hodowlanych kur w odniesieniu do serotypów pałeczek Salmonella: S. Enteritidis, S. Typhimurium, S. Hadar, S. Infantis, S. Virchow;

- dla stad kur niosek w odniesieniu do serotypów pałeczek Salmonella: S. Enteritidis i S. Typhimurium określono roczne minimalne wartości procentowe ograniczenia liczby stad dorosłych kur niosek o wyniku pozytywnym w stosunku do chorobowości w poprzednim roku lub ograniczenie maksymalnej wartości procentowej do 2% wyników pozytywnych, zakładając osiągnięcie pierwszego celu w 2008 r.

NIK ocenia negatywnie fakt, iż w okresie objętym kontrolą nie wszystkie stada kur z dodatnim wynikiem badań na obecność pałeczek Salmonelli zostały zlikwidowane. Z danych przedstawionych przez WIW wynika, że kury z pięciu stad, w których wynik badań na obecność pałeczek salmonelli był dodatni nie zostały zlikwidowane. NIK zauważa jednak, że spowodowane to było czynnikami niezależnymi od Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii. Jako przyczyny tej sytuacji wskazano brak podstawy prawnej do działania w okresie, kiedy nie obowiązywał program oraz w jednym przypadku sprzedaż zakażonego stada przez hodowcę nieustalonym osobom trzecim⁷.

Stwierdzono również, że w 2008 roku 57 stad towarowych kur niosek objętych programem nie zostało zbadanych. Jak wyjaśnił Inspektor Weterynaryjny ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt WIW, sprawa dotyczyła 3 powiatów. W dwóch powiatach stada zostały zlikwidowane przed wejściem w życie programu, natomiast w powiecie żuromińskim przyczyną było opóźnienie w pobieraniu prób urzędowych przez Powiatowego Lekarza Weterynarii w Żurominie⁸.

Według danych Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego w Warszawie na terenie województwa mazowieckiego w latach 2007-2012 (do 30 kwietnia) odnotowano 8684 zatruc pokarmowych wywołanych pałeczką Salmonella. Najczęstszym nośnikiem zakażeń były jaja kurze lub potrawy przygotowane z dodatkiem jaj.

2. Koszt realizacji programów zwalczania niektórych serotypów salmonelli w latach 2007-2012 (według stanu na 30 maja 2012 r.) wyniósł łącznie 71 939,4 tys. zł, w tym 11 725,9 tys. zł (16,3%) w stadach hodowlanych kur oraz 60 213,5 tys. zł (83,7%) w stadach towarowych kur niosek. Wysokość kosztów zakwalifikowanych do refundacji ze środków europejskich wyniosła 61 374,4 tys. zł. Największą część środków przeznaczono na wypłaty odszkodowań za zlikwidowane stada kur (za drób i jaja), na które wydatkowano łącznie 68 126,3 tys. zł, to jest 94,7%.

3. Zgodnie z art. 14 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o Inspekcji Weterynaryjnej⁹ Mazowiecki Wojewódzki Lekarz Weterynarii (MWLW) sprawuje nadzór nad realizacją zadań przez powiatowych lekarzy weterynarii na obszarze województwa oraz kontroluje sposób wykonywania przez nich zadań Inspekcji.

Mazowiecki Wojewódzki Lekarz Weterynarii w ramach sprawowanego nadzoru

⁷ Pismo Inspektora weterynaryjnego ds. zdrowia zwierząt i zwalczania chorób zakaźnych zwierząt w WIW z dnia 10 lipca 2012 r.

⁸ Patrz przypis 7

przeprowadził w powiatowych inspektoratach weterynarii w okresie objętym kontrolą 53 kontrole dotyczące zwalczania chorób drobiu, nadzoru nad zakładami wylęgu drobiu, realizacji krajowych programów zwalczania niektórych serotypów Salmonella w stadach hodowlanych, stadach niosek i stadach brojlerów - gatunku kura oraz dobrostanu drobiu. W sytuacji stwierdzenia nieprawidłowości formułowano zalecenia pokontrolne. Ustalenia kontroli dotyczyły między innymi: nie wpisywania do sprawozdań z realizacji programów wszystkich wymaganych wyników badań; nie wydawania przez powiatowego lekarza weterynarii decyzji w przypadku stwierdzenia, że przy prowadzeniu działalności nadzorowanej, są naruszone wymagania weterynaryjne określone dla tej działalności; prowadzenia rejestru podmiotów nadzorowanych niezgodnie ze wzorem. Ponadto w kontrolach obejmujących prowadzenie rejestrów podmiotów nadzorowanych weryfikowano czy podmioty znajdujące się w rejestrze powiatowych lekarzy weterynarii ujęte są w rejestrze przekazanym do WIW, czy dane przesyłane są terminowo, czy podmiot nadzorowany, którego dokumentacja jest kontrolowana, znajduje się w rejestrze Powiatowego Lekarza Weterynarii.

NIK stwierdziła jednak nieprawidłowości polegające na nie ujęciu przez powiatowych lekarzy weterynarii w rejestrach podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną wszystkich podmiotów posiadających stada drobiu. W wyniku porównania rejestrów prowadzonych przez powiatowych lekarzy weterynarii przekazywanych do MWLW i ewidencji prowadzonej przez Izbę Skarbową w Warszawie ustalono, że na terenie 19 powiatów województwa mazowieckiego, 115 podmiotów (w tym 44 podmioty utrzymujące stada towarowe kur niosek, 13 podmiotów prowadzących zakład hodowli zarodowej kur, 19 podmiotów prowadzących zakład reprodukcji kur i 39 podmiotów prowadzących zakład odchovu drobiu – kur) działało bez wymaganego zgłoszenia powiatowym lekarzom weterynarii¹⁰. Podmioty te nie były uwzględnione w rejestrach podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną i nie zostały ujęte w realizacji

⁹ Dz. U. z 2010 r., Nr 112, poz. 744 ze zm.

¹⁰ Obowiązek zgłoszenia prowadzenia działalności nadzorowanej został określony w art. 5 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczaniu chorób zakaźnych zwierząt, a w przypadku utrzymywaniu drobiu w celu pozyskiwania jaj konsumpcyjnych przeznaczonych do wprowadzenia na rynek w art. 6 ust. 2 rozporządzenia (WE) Nr 853/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie higieny środków spożywczych (Dz. U. UE L 139 z 30 kwietnia 2004 r., s. 1 ze zm.) oraz w art. 21 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127 ze zm.).

Obowiązek prowadzenia przez powiatowych lekarzy weterynarii rejestrów podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną określa art. 11 ustawy o ochronie zdrowia zwierząt, a rejestru zakładów, m.in. utrzymujących drób w celu pozyskiwania jaj konsumpcyjnych przeznaczonych do wprowadzenia na rynek art. 20 ustawy o produktach pochodzenia zwierzęcego.

programów. W inspekcji weterynaryjnej nie wypracowano rozwiązania umożliwiającego weryfikację rejestru ze stanem faktycznym.

4. Najwyższa Izba Kontroli nie wnosi uwag do:

- terminowości przekazywania do Głównego Lekarza Weterynarii comiesięcznych informacji o sytuacji epizootycznej na terenie województwa. Wszystkie objęte kontrolą informacje zostały przekazane w terminach określonych w §3 ust. 3 rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 listopada 2005 r. w sprawie zakresu, sposobu i terminów przekazywania informacji o występowaniu chorób zakaźnych zwierząt podlegających obowiązkowi zwalczania i rejestracji oraz o wynikach monitorowania chorób odzwierzęcych i odzwierzęcych czynników chorobotwórczych, a także związanej z nimi oporności na środki przeciwdrobnoustrojowe¹¹.

- Realizacji rocznych planów urzędowej kontroli pasz. Plany te zostały w pełni wykonane;

- Przyjętego sposobu postępowania w przypadku stwierdzenia dodatniego wyniku badań prowadzonych w kierunku występowania serotypów salmonelli, objętych zwalczaniem w ramach programów, polegającego na przeprowadzaniu analizy i ewentualnej weryfikacji dokumentacji otrzymanej od powiatowych lekarzy weterynarii;

- Wykonywania badań przez Wojewódzki Inspektorat Weterynarii Zakład Higieny Weterynaryjnej w Warszawie w kierunku obecności pałeczek salmonelli w stadach kur objętych programami. Efekt hamujący wzrost drobnoustrojów oceniano każdorazowo, a hodowcy i powiatowi lekarze weterynarii o dodatnim wyniku badania informowani byli w dniu zakończenia badania;

- Prawdopodobności kwalifikowania kosztów realizacji programów do refundacji ze środków europejskich. Koszty zostały zakwalifikowane zgodnie z wymaganiami określonymi w poszczególnych decyzjach Komisji Europejskiej zatwierdzających roczne i wieloletnie programy oraz wkład finansowy Wspólnoty w zakresie zwalczania, kontroli i monitorowania niektórych chorób zwierząt i chorób odzwierzęcych;

- Sposobu rozpatrzenia przez Mazowieckiego Wojewódzkiego Lekarza Weterynarii, jako organu drugiej instancji, trzech odwołań od decyzji administracyjnych Powiatowego Lekarza Weterynarii wydanych w związku z realizacją programów. W jednym przypadku MWLW przekazał odwołanie do powiatowego lekarza weterynarii w celu rozważenia

¹¹ Dz. U. Nr 242, poz. 2045

możliwości skorzystania z art. 132 §1 k.p.a.¹², w jednym przypadku MWLW uchylił zaskarżoną decyzję w całości i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ I instancji, w jednym przypadku MWLW utrzymał w mocy zaskarżoną decyzję.

Przedstawiając powyższe uwagi i oceny, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

1. doprowadzenie do aktualizacji rejestrów podmiotów prowadzących działalność nadzorowaną (utrzymujących stada drobiu) oraz wypracowanie rozwiązań umożliwiających ich weryfikację ze stanem faktycznym,
2. podjęcie działań mających na celu przeprowadzenie kontroli w podmiotach, które deklarowały produkcję w urzędach skarbowych, a nie zgłosiły jej do właściwych powiatowych lekarzy weterynarii.

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, oczekuje przedstawienia przez Pana, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, w brzmieniu obowiązującym do 1 czerwca 2012 r. w związku z art. 2 ustawy nowelizującej, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

¹² Dz. U. z 2000 Nr 98, poz. 1071 ze zm.

Art.132 § 1 k.p.a. stanowi, że jeżeli odwołanie wniosły wszystkie strony, a organ administracji publicznej, który wydał decyzję, uzna, że to odwołanie zasługuje w całości na uwzględnienie, może wydać nową decyzję, w której uchyli lub zmieni zaskarżoną decyzję.

